

**R.P. Thomae Młodzianowski Poloni, Societatis Jesu,
Praelectionum Theologicarvm Tomus**

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae Et Dantisci, 1682

Punct. Diffic. 1. Recensentur aliquæ Responsiones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82973](#)

Disputatio IV.

137

humanae & natura humana, hoc, ut terminetur ab
hoc Personae. Quod non debeat habere ratio-
nem dispositionis.

PROBATOR 1. Quibuscumque dispositioni-
bus positis, potest nequum sequi unio, & tamen
illa determinatione positâ, debet sequi unio:
quia hoc ipso non esset determinatio; ergo illa
modalitas non habet rationem dispositionis.
Antecedens probatur. Quia, positâ aliqua for-
ma, potest Deus omnia illa impedire, quæ sunt
secundarii effectus, retento solo primario; non
est autem alius primarius effectus illarum dispo-
sitionum, nisi disponere, vel unioni aptare subje-
ctum: cum effectus formalis dicat formam, sub-
iectum aptum, & unionem eorundem; ex quo
non sequitur, nisi merum disponere ad unio-
nem, non autem ipsum esse unitum.

PROBATOR 2. Quia quæcunque aliæ mani-
festè dispositiones, sunt tales, ut illis positis, pos-
sit impediiri, ad quod fit dispositio, ut indu-
cens videbitur. Ergo idem dicendum esset de hac
Modalitate, si foret per modum dispositionis.

PROBATOR 3. Quia definitio dispositionis,
non est definitio unionis; quæ autem in Physi-
cis non habent in re candem definitionem, pos-
sunt inter se separari: nisi adit ratio ordinis es-
sentialis, qualis est in nostra determinatione;
dispositio autem quæ talis, si diceret ordinem es-
sentiali em, ad uniri, hoc ipso extraheretur à con-
ditione dispositionis. Habebit autem se illa mo-
dalitas, per modum determinationis: quia o-
mnis modalitas, definitivè, est determinatio en-
titativa, hocque ipso intelligi debet sequi unio,
quia, hoc ipso, determinatio illa non esset deter-
minatio; adhuc enim maneret indeterminatio
ad unitum.

RESPONDEBIS 1. Positis ultimis dispositio-
nibus, potest non sequi unio per nos, deberet er-
go etiam non sequi, positâ illâ determinatione.

CONTRA: quia effectus formalis, qui est
ultimo disponere, adhuc totus salvaretur, non
positâ unione: salvaretur inquam, quia in ratio-
ne dispositionis, non requiretur jam ulterior;
non salvaretur autem ratio determinationis, si
ad nihil determinaret; ad nihil autem determi-
naret, si maneret indifferentia ad unitum, & licet
determinationis, quæ est quid physicum, & u-
nionis, sit alia definitio, cetera tamen non sunt
paria; quia scilicet ipsa definitio determinatio-
nis non salvaretur, si relinquatur indifferentia
ad unitum.

RESPONDEBIS 2. Adhuc illa dispositio mo-
daliter determinatio, sequi ergo illam debe-
bit unio.

CONTRA: Concedo quidem, quod deter-
minabit, sequeturque illam necessariò unio: sed
non sub titulo dispositioris.

RESPONDEBIS 3. Quidquid ad totum ali-
quod requiritur, est vel dispositio, vel extrema
componentia, aut principia.

CONTRA: Quia hæc modalitas potest veni-
re nomine principiū formalis; vel certè neganda
erit major: extremumque aliud assignabitur,
nempe ratio determinationis ad uniri.

DICENDUM est 3. Unionem hypotheticam for-
maliter, non aliud esse, quam naturam humanam,
prout habet rationem terminata & suppositata actu
à VERBO, & VERBUM prout habet rationem termi-
nantis actu, & exercitium sue suppositivitatis. Et
secundum hanc conclusionem, convenimus
cum Nominalibus.

PROBATOR 4. Quia, si nihil obsit, dicta Pa-
trum & Conciliorum impliciter sunt accipien-
da: Patres autem & Concilia, nunquam istius
entitatis mediae, ad faciendum, ut natura huma-
na subsistat subsistentiâ VERBI, meminerunt;
sed id semper rejiciebant, nonnisi in Naturam
assumptam, & Personam assumptam.

RESPONDEBIS. Non meminerunt etiam
illius modalitatis determinativæ.

CONTRA. Non meminerunt quidem, sed il-
lam debere dari, argumentum positum evincet.

PROBATOR 2. Quia unio corporis & ani-
mæ, ut dictum alibi, non est ulla entitas inter-
media; ergo nec unio hypothistica. Conseguen-
tia probatur ab Athanasio; *Sicut, anima rationalis & corpus, unus est homo: ita Deus & homo unus est Christus.* Et deinde, videtur hoc consequen-
tius dici, ad connotata, alias defensa.

PROBATOR 3. argumento negativo. Sicut
non sunt multiplicanda entia sine necessitate,
sic nec rationes formales ut quo, sunt multipli-
candæ sine necessitate; sed positâ modali enti-
tate, nonnisi pro connotato, & posito, quod hæc
natura sit hujus suppositi in actu secundo, & hoc
suppositum sit suppositum hujus naturæ in actu
secundo, sufficienter esse formale suppositatio-
nis intelligetur: ergo in hac ratione sola consti-
tui debet.

DIFFICULTAS II.

*De Responsionibus & Fundamentis Op-
positorum.*

Quoad responsiones attinet, illæ ad hoc
maximè attendent, ut ostendant sufficientem
mutationem independentem ab entitate
modali. Proponentur autem tam ea, quæ in
impressis habentur, quam ea quæ à pluribus no-
stræ Provinciæ Professoribus, aut inventa, aut
usurpata sunt.

Punctum Difficultatis 1.

Recensentur aliquæ Responsiones.

RESPONDENT 1. Nominales, & concedunt,
* m 3 ad de-

ad denominationem intrinsecam, requiri mutationem intrinsecam: concedunt, denominationem uniti, inter humanitatem & Verbum, esse adaequatè intrinsecam: concedunt, in natura humana fuisse mutationem intrinsecam: concedunt, necessariam fuisse formam, vel quasi formam novam, per quam fieret illa mutatio: & his omnibus concessis, negant, quod VERBUM non sit forma, vel quasi forma, ratione cuius, vera est denominatio, quod humanitas unita sit VERBO; ipsa enim increata VERBI Personalitas, est ratio formalis, per quam, humanitas, de non subsistere actu, transit ad subsistere actu.

C O N T R A. Quero, quare natura humana transit, de potentia subsistendi Personalitate divinâ, ad actum subsistendi? respondes, haberi id ratione Personalitatis divinæ: quero, per quid transit ipsa Personalitas, à non esse actu terminantis, ad esse actu terminantis? respondes, mutatione factâ in naturâ: quero ulterius, potest esse Persona VERBI & humanitas, & non esse illa mutatio; per quid ergo transitur, ad illam mutationem, & quid est illa mutatio?

R E S P O N D E N T 2. Nominales. Quod illa mutatio sit aliquid præter illa duo, prout aliquid, non est nihil; non tamen est aliquid, quod sit idem, quod ens per se, & habens quidditatem propriam & existentiam, quæ per se possit terminare actionem agentis; nec est primò seipso Ens, sed modus essendi. Unio autem hypostatica est revera aliquid à parte rei; est enim nova denominatio humanitatis, secundum quam humanitas, existit differenter à seipso, utpote jam habens determinationem ad terminari Personam divinam; qui modus essendi procul dubio est aliquid; quis enim dubitet, num sit aliquid, id, quod est, duo subsistere indivisi in eadem hypostasi divina.

C O N T R A. Potest esse entitas naturæ, & entitas Personæ divinæ, & non esse id, quod est, naturam humanam habere in divinum subsistere cum VERBO, per quid ergo transit, ad habere in divinum subsistere? Concedo, quod hæc suppositatio non sit nihil: Concedo, quod unio sit modus essendi; sed querere restat, per quid transatur ad istum modum essendi? cùm iste modus essendi, nullam novam entitatem importet. Et sicut ad modum essendi, qui est relatio, transitur præsupposita aliquâ mutatione, seu ratione fundandi, ostende quidnam sit simile in præsenti. Reditq; argumentum. Potest esse natura humana, & subsistentia VERBI, & non esse illud aliquid, prout opponitur nihilo; per quid transitur ad illud aliquid oppositum nihilo?

R E S P O N D E N T 3. Nominales. Necessariam omnino esse hanc determinationem, quæ autem illa sit, jam explicant, & dicunt, ly, *Per quid,*

significare tria genera causarum: scilicet, per quid determinetur adivinè, Per quid formaliter, & Per quid materialiter. Quidam *primum*, acti-
vè determinatur à principio activo, ejusq; actione: estq; omnino necessè ponere hujusmodi actionem: alioquin non ponetur hinc effectus in humanitate, qui est, illam subsistere divinè. Et ratio est: quia sicut agens est primum principium, unde motus, ita actio est primus actus, à quo incipit motus. Unde mirum non est, quod VERBUM & humanitas, potuerint simul existere, sine unione hypostatica: si nimis Deus (utiliter potuit) non exercuisse vim activam, suspendissetque illam actionem, quæ necessaria fuit ad hunc effectum, qui est subsistere actu in VERBO. Quia vero hæc determinatio est extrinseca, jam aliam intrinsecam assignant, dicuntque duplē esse intrinsecam determinationem, per quam Natura ad esse terminata, & Persona ad esse terminantis, transit; una quidem determinatio, est quasi in genere cause formalis, per ipsammet subsistentiam; altera in genere cause materialis; & hæc habetur ab ipsa humilitate. Quando itaque queritur, per quid determinatur formaliter humanitas, ut subsistat in VERBO? respondet, determinatur formaliter per actum hypostaticum, ipsa vero Persona divina per nihil aliud formaliter determinatur, in ordine adhuc effectum, qui est subsistere, quia & omnes alia formæ & actus, cùm sint actus, & ipsum, Quo aliud est formaliter, non indigent alio actu, & alio. Quo. Dicunt autem, hanc responsionem à se allatam, circa determinationem humanitatis & VERBI, esse scientificam, primam, & necessariam. Cùm enim juxta Philos. 2. Posterior. c. 7. omnis quæstio petat causam & medium; & si est scientifica, petit causam primam & necessariam, id est, quæ posita non potest non poni effectus, quæ substantia non potest non tolli, ex 2. Physicor. tex. 20. & 38. proinde, & hæc quæstio, per quid humanitas actu uniatur VERBO? causam querit; etiamq; primam & necessariam. Argumenta autem opposita querunt causam causæ, querunt enim causam formalem causæ formalis, cuius nulla jam alia causa assignari potest; vitiosèque assignatur, sive ponatur aliquid modale, sive reale, quod ipsum reprehendit Philosophus 2. de Animatex. 7. Sicut enim materiæ, non est alia causa materialis, sic nec formæ alia causa formalis; alioquin in quolibet essent due formæ, & due materiæ; in dō innumeræ: cùm etiam de secunda causa querri possit, per quid causet formaliter vel materialiter? & sic in infinitum; vel si dicatur causare per se & immediatè: cur etiam prima id non faciet? Quodsi dicas, recursum debere fieri ad causam alias generis, hoc jam in præsenti afferetur. Quando igitur queritur, per quid e. g. anima est unita actu corpori?

respon-

Disputatio IV.

139

respondeatur, quia agens eam univit, ipsa anima exerceente actum secundum formam, & materia exerceente actum secundum materiam, ut fiat totum & homo. Nec aliter Aristoteles ipse respondit: nam 8. Metaph. t. 8. *Quae hujus causa est, inquit, ut quod potentia est, actus sit, in quibus est generatio est, prater illud quod fecit? nulla enim alia causa, ut actus sphaera sit, quae potentia sphaeratur.* Et t. 17. *Quare nulla alia causa est, nisi si quod fuit, tanquam ex potentia in actu movens.* Quod autem de unione dicitur, idem de actualitate humanitatis dici debet. Quare, inquit, & nos, quando ad questionem, per quid formaliter intrinsecè determinetur humanitas, ut sustentetur, & VERBUM ut sufficiat? Respondemus: quod formaliter intrinsecè determinentur suis entitatibus, secundum certam habitudinem sumptis: recte, inquit, & scientifice respondemus: quia, questioni formalis, causam formalem assignamus: ipsis autem formalis, non aliam formalem, ut Modaliter, sed alterius generis causam, nimis determinationem ab agente extrinsecè factam, ostendimus: preter quam, nihil aliud requiri: cum ad tollendam uniuscujusq; rei indifferenter, alterius oppositorum, ad quod est indifferens, praesentia, vel informatio sufficiat, ut docet Aristot. t. 63.

CONTRA 1. Restauratur argumentum. Impossibile est transire à contradictione ad contradictionem sine mutatione sufficiente: Ergo & à non esse actionis, ad esse actionis, determinantis indifferentiam humanitatis & VERBI, transire non potest sine sufficienti mutatione: quae autem illa? Rursus: Potest esse Persona VERBI & natura humana, & tamen Persona VERBI non habere determinationem à se ipsa, ad praestandum hunc effectum, qui est, subsistere naturam humanam: potest item esse entitas humanitatis, & non habere rationem personatae à VERBO: potest insuper, existente Persona VERBI & humanitate, non esse illa actio determinativa in genere efficientis: quid ergo est ille accessus ejusdem: Cumq; illa actio per illos nihil sit novum, præter ipsam naturam humanam & Personam VERBI, quae possunt esse, & non haberi ratio actionis: quero, quid est illam haberi?

CONTRA 2. Quia, quamvis impossibile est, ut sit Persona VERBI à parte rei, & non constitutum VERBUM prout distinctum ab aliis personis, potest tamen esse VERBUM à parte rei, & non terminare naturam humanam: per quid ergo transit ad esse terminantis eandem? & cum, ante assumptionem, se ipso non transierit ad assumentem, cur modò se ipso, transit ad assumentem?

CONTRA 3. Quia quamvis formam (idem die demateria) non indiget determinari, in genere causae formalis, & secundum rationem

formam, ab alia forma: idq; reprehendat Aristoteles: neq; enim est necesse albedinem dealbari aliā albedinem; nihilominus restat querere, cum illa forma, qua in ratione forma non indiget formari aliā formam, possit non esse informativa hujus subjecti, per quid transit, ad esse informativam? cumq; illa forma possit esse non nisi sibi & in se, ut loquuntur oppositi: possitq; etiam esse sibi & in se, simulque alteri: per quid transit, ut sit etiam alteri? Addo ideo, in genere causae formalis v.g. prout importat rationem formam, non est necesse aliā determinatione determinari illam ad rationem formam: quia hoc ipso, quod est à parte rei, habet illam rationem formam: ita ut id nec divinitus ab illa separari possit: transitq; à non esse habentis rationem formam, secundum formalitatem formam, ipso sui existentia, ipso suo esse extra causas, ipso non esse, mutato in esse: quae etiam taxa est, per quid aliquid seipso transeat ad esse talis. Quia vero potest esse à parte rei forma, habereq; suam entitatem extra causas, & non habere formalitatem esse alteri, seu actu informantis: restabit querere, per quid transeat ad illam partem contradictionis? Denique hac in materia, duo in forma (idem dic de subjecto) distingui possunt. Imd habet rationem formam sub formalitate formam secundum se: 2dū habet rationem formam sub formalitate formam (ut oppositi dicunt) alteri, seu formalitatem aliud informantis: quae formalitas, licet trahat secum priorem, illaque identificetur quoad rectum: non enim aliā entitate forma est formasibi, & aliā entitate forma alteri: nihilominus, quia haec secunda formalitas, potest abesse, ideo queritur, per quid transcat ad illam habendam? Unde immemorim imponitur nobis, quasi dicamus, formam in genere formam ab alio determinari, cum non nisi intentum sit, evincere, quod in genere actu informantis, vel actu alteri, ut dicunt, indigat determinativo: cum possit esse, & non esse alteri.

RESPONDENT 4. & ante responsionem.

SUPPONUNT 1. Quod omnis actio, debeat terminari ad dandum esse aliquid alteri; adeo, ut si nihil per actionem recipiat Esse, impossibile sit, etiam imaginari actionem. Porro Esse alteri, potest dupliciter tribui: nimis vel ex nullo præexistente esse: sicut accidit in creatione Angeli; vel ex præexistente esse: uti fit quando resurgit homo.

SUPPONUNT 2. Duo esse actionum seu productionem genera. Aliæ enim actiones factivæ, aliquæ communicativæ dicuntur; & per hoc ad invicem differunt: quia actio factiva, à non esse simpliciter, tendit ad esse simpliciter; unde & terminus illius supponitur simpliciter non fuisse; & nunc per actionem, Esse, simpliciter, producitur, ut patet in creatione Angeli. Actio

*m 4

verò

Verò communicativa, non tendit ad esse simpliciter, sed ad esse secundum quid, & per illam fit aliquid novum, propter solam communicatiōnēm, seu unionem duorum in eodem esse: ut patet in resuscitatione hominis, in qua nec anima fit simpliciter nec corpus; sed anima fit, ut ita dicam, incorporata, & corpus fit animatum: & ex utroque, fit novum ens compositum.

SUPPONUNT 3. Terminos formales *Quo*, utriusque istius actionis, per hoc differre: quod terminus formalis *Quo* actionis factivā, ita terminet, ut simul accipiat esse sibi, & simul det esse alteri: sicut v. g. formae materiales, & ipsae accipiunt esse sibi ab agente, & simul dant alteri, esse formale, tanquam *Quo* formaliter est aliud. Terminus autem formalis *Quo* actionis communicativā, non accipit per eam actionem esse sibi; sed tantum, per suum esse, ante præhabitum, dat esse formaliter alteri: anima enim hominis resuscitati, quæ est terminus formalis *Quo* resuscitationis, non accipit esse sibi, sed dat formaliter esse alteri, &c. His suppositis

FORMANT RESPONSIONEM. Quod omni actioni respondeat peculiaris terminus, itemq; decreto efficaci; sed id etiam in præsenti dicunt haberi. Terminus enim formalis hujus actionis, per quam VERBUM Caro factum est, est ipsa Persona VERBI; hæc enim principaliter se habet in constitutione hujus totius, quod est Christus: id autem, quod se habet principaliter in constitutione totius, terminus formalis *Quo* dicitur, ut videre est in anima constitutive hominem. Terminus formalis *Qui*, est totum illud formale, constitutū ex personalitate VERBI, & naturā humanā. Terminus autem totalis, est totum illud constitutum ex Persona divina, & ex duabus naturis, humanā & divinā: per quod etiam hi duo termini differunt. Hæc igitur actio divina, in quantum intelligitur tendere ad terminum formalem *Quo*, est mērē communicativa, cuius terminum formale non est necesse produci, sed sufficit nonnisi alteri extremo communicari. Et sub hac formalitate, terminus iste formalis, potest terminare actionem agentis positivam: siquidem actus subsistendi naturæ humanæ, sine dubio, est aliquid positivum, & novum, quod antea non fuit: vi cuius sit, ut VERBUM, quod in ante nonnisi inse, & sibi, fuit ratio personandi, fuit ratio personandi alteri, nonnirum naturæ humanae. Et hac ratione, persona VERBI bene potest dici terminus actionis Incarnativā, & Generationis æternā. Siquidem, ut est terminus generationis æternæ, non comparatur cum natura humana secundum rationem actus, neq; humanitas cum VERBO, secundum rationem potentiarum; sed utrumque comparatur per modum actus & actus: adeoq; non faciendo unum perse: Ergo potest dari nova actio, & novum decretum Dei efficax, volentis, hæc duo sibi quodammodo proportionari, secundum rationem actus & po-

tentia: ut unum, sit alteri ratio formalis *Quo* essendi, & subsistendi. Præter autem terminum formalem *Quo*, qui terminus est nonnisi terminus actionis communicativæ, ostendunt terminum *Qui*, qui possit esse terminus quodammodo actionis productivæ: & hic terminus est totum illud, constitutum, ex formali quasi & materiali: non quidem, quod producatur ex non esse simpliciter: sed quod producatur ex non esse secundum quid: quia nonnirum producit illa actio, non quidem subsistens simpliciter, sed subsistens in natura humana: & facit, non ut VERBUM simpliciter vi actionis hujus sit; sed ut VERBUM sit homo. Addunt, illud subsistere non esse novum simpliciter & sibi: esse tamen novum alteri, adeoq; & novum secundum quid: proque illo priori, pro quo humanitas & VERBUM concipiunt indifferens, ad uniri hypostaticè, & non uniti, haberi quidam per modum via: terminum autem haberi, posito decreto.

CONTRA 1. Potest esse natura humana à parte rei, & persona VERBI, & non esse ista actio communicativa; nec actio agentis, quæ vocatur positiva, nec terminus ille formalis exercens rationem formalem *Quo* in humanitate; potest item non esse terminus ille *Qui*: ostendit ergo sufficientem mutationem, per quid ad hæc omnia transeat?

CONTRA 2. Negabunt Modelistæ, dari aliquam actionem communicativam, quæ tamen nullius physici sit productiva; dicentq; Modellæ, in resurrectione, produci aliquid novum entitativum, nempe unionem.

CONTRA 3. Tum quia, concessio, quod omnis actio debeat terminari ad dandum esse: concessio, quod alia sit actio factiva, & alia communicativa: concessio, quod per actionem communicativam fiat aliquid, novum per solam communicationem, seu unionem duorum in eodem esse: querere restat, per quid transeat, ad esse unionis duorum in eodem esse? Concessio, quod terminus formalis *Quo* actionis communicativæ non accipiat illa actione esse sibi, sed alteri; restabit querere: per quid transeat, à non dante esse formaliter alteri, ad esse, dantis esse formaliter alteri? Tum quia, concessio, quod terminus formalis actionis, per quam VERBUM caro factum est, sit ipsa Persona VERBI, & quod illa, in præsenti, habeat rationem principalis, & rationem *Quo*: querere restat, per quid transeat, à non esse habentis rationem. *Quo* actu, in natura humana, ad esse habentis rationem *Quo* in eadem? Tum quia, concessio, quod terminus *Qui* sit totum constitutum ex personalitate & natura humana, & quod terminus totalis, sit totum constitutum ex Persona VERBI, & duabus naturis; restat querere, per quid transeat ad hunc terminum *Qui*, ad hunc terminum totalem? Tum quia, con-

Disputatio IV.

141

concessio, quod actio divina, tendens ad terminum formalem *Quo*, sit ratio communicativa, cuius terminum sufficiat alteri communicari; restat querere: per quid transeat, à non esse communicati alteri, ad esse communicati alteri: Tum quia, posito, quod agnoscatur illic actio agentis positiva, & ejus terminus, qui est ad subsistendi naturae humanae; querere restat: cùm illa actio, per oppositos, nihil sit, præter illa duo extrema, quæ possunt esse, quin sit illa actio: querere inquam restat, per quid transeat à non esse illius actionis positivæ, ad esse illius actionis positivæ: per quid item transeat, à non esse actu subsistendi naturæ humanae, ad esse actu subsistendi: Tum quia, concessio quod hoc, quod est alteri esse rationem essendi, sit effectus novus, & ab ipsis extremis separabilis; querere restat: per quid transcat ad hunc effectum novum? in quo item sit illanovitas? cum esse rationem essendi alteri, per oppositos, nihil dicat, præter humanitatem & personam VERBI. Tum quia, concessio, quod decreti efficacis possit esse hoc objectum, ut VERBUM, quod nonnisi sibi & in se fuit, sit ratio essendi alteri; querere restat: per quid transierit VERBUM, ad rationem essendi etiam alteri? Tum quia, concessio, posse assignari pro termino *Qui*, totum illud constitutum: querere restat: per quid transeat ad illud totum, ad illam pullulationem termini *Qui*, ad illud esse novum secundum quid? Tum quia, concessio, quod possimus concipere Personam VERBI, & naturam humanam prout unibilem nonnisi, & postea, prout unitam; querere restat: per quid transierit ad istud, prout unita: hocque potius, erit illa via, & illud medium.

CONTINUANTUR RESPONSES.

Respondent adhuc quidam cum Typhano, &c.

SUPPONUNT 1. Unam actionem cum alia, duobus modis posse esse eandem, & totidem modis novam, & diversam ab alia: nimirum, vel simpliciter & adæquatè, vel nonnisi secundum quid & inadæquatè.

SUPPONUNT 2. Plura esse, quæ ad perfectam unitatem actionis requiruntur. Sicut enim ad unitatem perfectam motus, requirit Aristot. Physic. tex. 34. unitatem Subjecti, Terminorum, Temporis, & eundem tendendi modum ad terminum: hinc motus circularis & rectus, quamvis ab eodem termino, à quo fiant, & ad eundem terminum ad quenad tantum non soneidem, & unus motus: sic etiam, ad perfectam unitatem actionis, requiritur idem numerus agentis, idem terminus, idem tempus, idem modus agendi. Siigitur actio secundum omnia ista entia diversa, erit simpliciter & adæquatè no-

va, si autem aliquid desit, tunc actio inadæquatè tantum, & secundum quid erit non eadem.

SUPPONUNT 3. ex S. Thoma. Quod dignitas & species actionum, proinde & diversitas ac novitas realis, desumatur ex novitate & diversitate reali terminorum. Unde ex parte terminorum, distinguenda est duplex novitas actionum; si enim termini sint adæquatè & simpliciter diversi, etiam actiones erunt tales: si vero termini inadæquatè tantum differunt, etiam actiones inadæquatè different. Quia enim actio, realiter & entitativè, seu ut alii vocant, subjectivè, est eadem cùm suo termino: idcirco, qualis est entitas termini, talis etiam debet esse actionis realitas. Determino autem agendo, consequenter centent terminum, cuius conditionem sequitur actio, interdum esse simplicem, qualis est Angelus; interdum compositum, ut homo; hinc sit, ut actio sit interdum ex parte compositi simplex, interdum composita; cùmq; esse Paulum, non sit quid simplex sed compositum, etiam intervenient duas partiales actiones, quæ uniuertur hoc ipso, quod partiales earum termini, nimirum anima & corpus, in homine uniantur.

His suppositis

FORMATUR RESPONSI. Actionis novæ debet esse novus terminus, eo modo, quod actio nova est. Rursus, actio Incarnationis, est composita: & quia composita actio, ab iis actionibus, quæ terminantur ad partes, eo modo solùm differt, quo ipsum totum differt à suis partibus, nimirum inadæquatè: ideo & hæc actio, ab actionibus terminatis ad ista extrema, non differt simpliciter, sed tantum secundum quid; consequenter, non erit aliqua actio simpliciter nova, adeoque, nec erit necesse, huic actioni aliquam novam entitatem, pro termino assignare. Cujus ratio est: quia cùm Christus non sit quædam tertia natura, à VERBO divino & humanitate realiter aut essentialiter diversa; ideo actio Incarnationis, non est tertia, aut simplex quædam actio, ab æterna VERBI divini, & temporali humanitatis assumptione, generatione, sed sunt duas illæ generationes hypostaticæ indivisæ. *Ex quo*

INFERUNT. Quod generatio æterna Filii Dei, quæ ante Incarnationem erat sola generatio VERBI, postea in Incarnatione, & ut terminatur ad VERBUM unitum hypostaticè, est Incarnatio activa: & similiter generatio humanitatis Christi, quæ fuisset generatio hominis puri, si humanitas illa sola fuisset & separata à VERBO, quia modò terminatur ad humanitatem realiter unitam VERBO, evadit jam generatio, hominis Dei.

CONTRA. Potest esse actio terminata ad naturam humanam, & productio VERBI, & non esse totum hoc hypostaticum: per quid ergo transitur ad esse hoc totius? Item, potest esse hæc utraq; productio, & non haberi ista secundum

dum quid nova, secundum quid diversa, secundum quid distincta actio; per quid ergo transitur ad illam? Concedo, actionem incarnativam esse duas actiones compositas: sed cum potuerint esse illae duas actiones, unaquaeque per se, & non habere rationem compositae actionis: querere restat, per quid transferint ad esse compositae actionis? Concedo, quod actionis novae novus debeat esse terminus, & quidem comodo, quo actio nova est; sed reddit argumentum: Nisi ponatur nova actio productiva alicujus novae entitatis, non poterit esse sufficiens mutatione, ad transcurrentem non esse uniti, ad esse uniti: quae enim illa? Concedo, quod composita actio, ab aliis actionibus, quae terminantur ad partes, eo modo soleat differre, quo ipsum totum differt a suis partibus; sed nego, quod a non esse totius, ad esse totius, possit transire sine sufficienti mutatione; quae autem illa? Nego consequenter, quod actio illa non differat simpliciter ab actionibus terminatis ad ista extrema: cum non transeatur ad esse totius, illis actionibus ad extrema terminatis: praeципue, cum possint esse illae actiones, & illa extrema, & non esse unio. Concedo, quod Christus non sit tercia entitas, a VERBO & humanitate individuus; sed nego, quod VERBUM & humanitas, ad esse individuum, transire possint sine sufficienti mutatione: quae autem erit? consequenter, actio incarnativa erit actio, terminata ad id, quod salvat illam mutationem. Concedo, quod actio incarnativa, sint duas generationes hypostaticae individuæ; sed querere restat: per quid transeatur, ad esse hypostatæ individuarum? Concedo, quod generatio æterna, prout terminatur ad VERBUM humanitati unitum, sit Incarnatione aeterna; sed querere restat: per quid ad hoc transeatur? Addo, Negabunt Modalistæ, actionem, realiter & entitative esse idem cum subjecto; cum cam distinguant modaliter. Rursum, quamvis totum nihil aliud sit a suis partibus unitis, collectivè sumptis, dicent tamen Modalistæ, illas, unitas & collective acceptas, involvere modalitatem.

RESPONDENT ultimò alii, cum P. Sigismundo Zaranek, qui suo tempore habebatur inter prima ingenia. Datur distinctio formalis ex natura rei, quæ est alias formalitatum, & quidditatum, reperibilis in rebus sine fictione intellectus: quæ ipsa distinctio adhuc duplex est; aut enim est formalis tantum, aut modalis, idque appropriata dicta, vel non. Formalis tantum, est alias actualis rationum seu formalitatū objectiva, quæ nec sunt res distinctæ, nec modi reperibiles in una entitate ante operationem intellectus, cuiusmodi distinctio, est inter gradus superiorum Metaphysicos & differentias. Modalis autem appropriata dicta, est alias actualis modorum essendi appropriata dictorum, in-

ter se, aut à modificato separabili ad ipsius permanentiam: cuiusmodi alias, est inter actionem & passionem, respectusq; transcendentiales. Modalis autem non appropriata dicta, est actualis alias modorum essendi, non appropriata dictorum, aut à modificato inseparabili ad ejus permanentiam, cuiusmodi alias est inter modos inseparabiles, & inalteratis aptitudinalis, & inter Ens, a quo, ad ejus permanentiam, nequeunt separari. Porro modi, licet accipienteant pro Entitatibus, non fixum & ratum, sed affixum esse habentibus: probabilior tamen est, ex antiquioribus modorum auctoribus, cui faciat Suar. corum acceptio: quæ modi appropriate dicti accipiuntur pro modis essendi, non entitative, sed effectivæ, formaliter, & quidditatively, distinctis ab aliis rebus, quæ non sunt modi essendi, separabiles a suis fundamentis, non ad suam, sed ad talium fundamentorum permanentiam; in qua acceptione, definiri possunt modi, quod sunt rationes essendi intrinsecæ, ex natura rei distinctæ formaliter à modificatis, separabilibus ad sui permanentiam, tribuentes ipsis modum essendi diversum, diverfamq; denominationem. *Hæc doctrinæ suppositionis*

FORMANT RESPONSIONEM dicuntque. Posse esse humanitatem Christi, & non unitam VERBO, si non sit modificata modo illo effectivo: secus si sit illo modificata: dicunt ulterius, determinativum, per quod transitur a non esse uniti ad esse uniti, esse modum quidditatively & effectivæ distinctionem: licet determinativum illud, non sit modus entitativus: sufficit enim modus essendi, appropriate dictus: dicunt denique, ad hoc, ut aliquid transeat ab uno contraditorio ad aliud, non requiri, ut mutetur intrinsecæ & entitative: alias nec Deus sine sua mutatione transiret ad esse creantis; sed sufficit, quod mutetur extrinsecæ, novasque subeat denominations, per extrinsecas mutationes. Et ita in praesenti materia, Unitum, novam, inquietunt, subit denominationem, per extrinsecam mutationem differentiæ temporis, cui est alligata unitio, vel actio divina, movens humanitatem, de potentia obedientiali dependendi à VERBO suppositaliter, in actu dependendi ab eodem suppositaliter, obedientialiter.

CONTRA I. Potest esse natura humana, & non habere modum istum effectivum? per quid ergo transitur, ad habere modum effectivum? & per quid ille ipse effectivus modus, transit a non esse modi effectivi, ad esse modi effectivi?

Negare vales si dicas, quod pullulet ille modus effectivus, quæ pullulatione illius positâ, scilicet jam transit ille modus effectivus, a non esse modi effectivi, ad esse modi effectivi: non inquam vallet; quia sunt aliqua, quæ scilicet transiunt a non esse ad esse, nullâ mutatione extra se positâ: ut, cum novo sui esse, transit angelus, a non esse

Disputatio III.

143

esse, ad esse: alia sunt, quæ scipis transitre non possunt à non esse ad esse: v. g. paries unus albus, non transit scipso ad esse similis, sed requiriatur mutatio in alio pariete; detur ergo regula, ex qua dignoscatur, quidnam scipso transire posse, à contradictorio ad contradictorium, quid non possit? ex quâ regula, si sit legitima, intelligetur, quod scipso non transeat ille modus effetivus, prout hic defenditur, à non esse modi effetivi, ad esse modi effetivi. Pernos au-tem hæc regula datur. Ea transeunt scipis, quorum Entitas physica ponitur, illaque positâ, jam non potest non reperiri illa denominatio, de qua queritur. Ostendit hoc inductio in qua-
cumque materia formabilis. Sic, à non esse albedinis, transit albedo, scipso positâ, Angelus item &c. Ratioq; inductionis dari potest: quia ly scipsum, definitivè est repetitio ipsius se: re-
petitio ipsius se est repetitio suæ Entitatis; conseqüenter, transeire scipso ad scipsum, erit
transeire suâ entitatē, ad suam entitatem; & quia potest esse entitas humanitatis, & entitas VER-
BI, & non esse transitus ad esse uniti: ideo hæc scipis non transeunt, ad esse uniti: cumque ipse ille modus effetivus non afferat novam physi-
cam entitatem: hoc ipso, non affert id, quod scipso dicatur transeire.

*Neque valet, si dicas, quod afferat / e, sed es-
fetivum: quia de hoc ipso se effetivo, redit quæ-
stio: cùm istud ly Effetivum, non afferat no-
vam entitatem physicam, non potest ostendī,
quod illi quadret regula, ostendens, quænam scipis ad contradicitoria transeant: sicut scipso,
per modum effetivum, non transit paries, qui est
unus albus, ad esse similis. Tum quia interdum
salvatur transitus à contradictorio ad contradic-
torium, sine mutatione intrinseca, ut in Deo
transeunte ad esse creatoris; interdum cum
mutatione intrinseca, ut cùm transitur à non
esse calidi ad esse calidi; detur ergo regula le-
gitima, hoc taxandi: ex qua, si sit legitima,
inferetur: quod, à non esse modi effetivi,
ad esse modi effetivi, non possit transiri sine
mutatione; quæ sufficiens esse non possit nisi
sit, saltem in alterutro unitorum, intrinseca.
Regula hæc à nobis assignatur. Mutatio suffi-
cientis, transitus à contradictorio ad contradic-
torium, debet esse proportionata denominationi,
quæ tunc acquiritur: ostendit hoc inductio.
Neque enim per mutationem factam acquisi-
tione caloris, evadit aliquis sapiens, aut per soli-
tariam albedinem, similis. Et certè, si non sit
proportionata mutatio denominationi, hoc ipso
non erit sufficiens; cum enim illa mutatio ha-
beat vim, suo modo causandi illam denomina-
tionem: si illi non sit proportionata, ex ipsa
improprio, vim causandi illam denomina-
tionem, non habebit. Porro denominations
aliquæ sunt intrinsecæ, v. g. denominatio albi:
& in his proportionata mutatio, non est alia,*

nisi intrinseca: alia sunt denominationes me-
rè extrinsecæ, qualis est denominatio cogniti,
si cognitum non quâ relativum sumatur; & in
his mutatio, sufficit extrinseca: alia sunt mu-
tationes intrinsecæ ad extrinsecum, ut deno-
minatio similis, æqualis, omnesque denomina-
tiones relativaæ, quæ tales; & quia in hoc con-
creto, quod est ratio intrinseci ad extrinsecum,
habetur & ratio intrinseci, & ratio extrinseci;
etiam mutatio debet esse intrinseca & extrin-
seca: & sic paries albus sibi intrinseca albedi-
ne, transit ad rationem similis, sed in circum-
stantia, extrinseci sibi, aliū albi. Denique ali-
quæ sunt denominationes ex ly Cum, ex ly Si-
mul, ex ly Secum, idque substantiales, vel acci-
dentales; ad tales denominationes, præter en-
titatem eorum, quæ Cum, Simul, Secum &c. di-
cunt, debet ostendi mutatio in aliquo dicente
ordinem illius Cum, illius Simul, quia hoc ipso
non eset proportionata illa mutatio; nam ad
rationem v.g. Cum, quæ est denominatio ordi-
nem importans, non potest esse proportionata
mutatio, nisi dicens etiam istum ordinem; ci-
enim quod importat rationem ordinis, non est
proportionatum, non importans rationem ordi-
nis; ostendatur ergo, quid sit illud, quod di-
cit talem ordinem, sitque mutatio quæsita, ad
esse illius modi effetivi?

*Competitum breviter hac ratio. Concedo,
quod sufficiat interdum mutatio extrinseca; o-
stende quænam hic illa, eaque sufficiens, ut
transeatur ad esse modi effetivi? quorsum
item recurritur, quod sufficiat mutatio extrin-
seca, cùm modus ille effetivus, sit quid intrinse-
cum? Tum quia de hoc ipso quæritur, quid sit
alligari certæ differentiæ temporis unionem?
per quid ergo transitur ad illam unionem?
Tum quia potest esse humanitas Christi &
VERBUM, & non esse actio movens humani-
tatem, ad esse actu dependentis, suppositaliter,
obedientialiter, à VERBO, per quid ergo ad
hoc transitur? Tum quia decernente Deo, ut
hic paries sit similis, debet respondere muta-
tio, solaque voluntate Dei alligata certæ diffe-
rentiæ temporis, non transitur ad hanc deno-
minationem. Ergo nec transitibit illa ita alli-
gata voluntate, ad denominationem uniti.*

*CONTRA 2. Quia ipsa quæ indoctrina assu-
muntur non satisfaciunt. Tum quia, non vide-
tur esse commoda illa distinctionis formalis ex
natura rei ut sic definitio; quia nihil loquitur
de alienate actuali, cùm alienas, possit etiam esse
aptitudinalis; nec hæc definitio distinguit dis-
tinctionem hanc formalem, à distinctione ra-
tionis ratiocinatae, quæ etiam dicit alienatam si-
ne fictione intellectus, sed non actuali. Etsi
in definitionem distinctionis formalis tantum,
positum est ly actualis: cur non etiam in defini-
tione distinctionis ut sic formalis? Et certè, cùm
tam*

P
MLOD
OWSKI
13.6.14.
VI
G

tam de distinctione formalis tantum, quam de distinctione modalis appropriata, & non appropriata, dici possit alietas actualis: sicut de illis dici potest, est distinctio formalis, tanquam divisum de suis dividentibus: hoc ipso ostenditur, alietatem actualem esse praedicatum genericum, adeoq; in rationis generica definitione, ponit debuisse. Tum quia ly appropriate, supponit pro eo, quod, ex usu & acceptione Doctorum, hoc vel illud significat; indubie autem, si quis, extra presentem discursum, dicat, se non tenere modos, non supponit, quod non teneat modos effettivos, sed Entitativos: unde etiam illi appellantur modalistae, qui defendunt modos Entitativos. Quod autem haec acceptio sit cruta ex antiquioribus modorum auctoribus, illi citari debuissent, qui etiam tanto pondere, hanc noviter excitatam questionem, non tractarunt, licet fundamentum præstent trahantibus. Suarez, ad quem provocatur, nec ullus Antiquiorum aut Recentiorum habet distinctionem in modos effettivos & entitativos, sensu à respondente usurpato. Et, si Suarez querit, an unio in corpore humano, sit materialis vel spiritualis? certè non querit de formalitate ex natura rei, vel modo effettivo. Sed de mente Suarei, actum in materia de distinctionibus. Tum quia dicitur actionem & passionem esse modum appropriate dictum, jam autem in alietatem, & inseitatem, non appropriate dictos, sumendo in alietatem & inseitatem aptitudinalem: cur ergo, sicut inseitas & in alietas extrahuntur ad conditionem modorum non appropriate dictorum, per aptitudinalitatem, nam in alietas actualis potest non convenire accidenti, permanente ejus entitate; cur inquam etiam actio aptitudinalis, non debet dici modus non appropriate dictus: cùm fine aptitudinali operari, non possit permanere ens; nam, esse est propter operari.

CONTRA 3. Quia hic modus effettivus, idem dic de formalitate ex natura rei, actu nemine cogitante pullulante, nullo modo distinguitur, nisi verbo solo, ab entitativo modo. Quia ille modus est, nemine cogitante est contradictoriè oppositum non enti, ens est: consequenter, ille modus erit ens: cur ergo adjectivè non dicitur modus entitativus? Neque valet si diccas, sufficere, quod sit nemine cogitante *Entis*; quia quero, quid deest illi, ne ita sit *Entis*, sicut & modus, ex ratione modi, est *Entis*? Habet item ille modus effettivus existentiam suam nemine cogitante, haber & modus entitativus. *Dices*, habet existentiam modus effettivus, non nisi distinctam ex natura rei, non autem entitativè, à modificatis. *Contra* erit: hoc, quod est habere nemine cogitante distinctam existentiam, licet non nisi formaliter ex natura rei, modò inferat esse actu oppositum non enti, nullo certè differt à vera existentia entitativa. Rursus,

est ille modus effettivus terminus actionis unitivæ: quid illi deest, ne sit modus entitativus? cumque defacto accipiat esse oppositi nihilo actu: quomodo non est terminus actionis dantis existentiam? Rursus, ille modus effettivus est oppositus nihilo, non oppositione extremorum, quæ unit, sed scipio: adeoque suā entitate distincta ab extremis; quid ergo illi deest ad rationem modi? *Dices*, illum modum non esse ens per se; quero, quo sensu, non est ens per se? si nimō est ens per se, quia ille modus non est ens substantiale: idem dicent, qui modum pro connotato ponunt. Et si illa formalitas ex natura rei, seu ille modus effettivus, est substantialis: Ergo etiam erit ens per se: quid ergo illi decriit, ne sit modus entitativus? *Dices*, quia non habet quidditatem propriam. Imò habet; quia habet propriam definibilitatem, & est ratio objectiva intelligibilis nemine cogitante. *Dices*, te non tenere quod habeat ista formalitas, vel iste modus effettivus, distinctam etiam ex natura rei existentiam. Contra erit: quia illa formalitas erit opposita actu nihilo: quomodo ergo non est ens actu? si est ens actu, quid illi desideratur, ne dicatur habere existentiam actu? Deinde etiam illa formalitas, ille modus effettivus, est interdum intra causas, interdum extra causas; est enim, ut dicunt, separabilis; si autem est interdum extra causas: Ergo existit, existere enim, est extra causas esse: si existit, quid titulo existentiæ illi deficit, ne sit modus entitativus? *Dices*, quod per se non possit terminare actionem agentis. Contra erit. Terminat imprimis actionem agentis communicativi; & si antea erat nihil, modò opponitur nihil, nec est quid increatum: quomodo igitur actionem agentis non poterit terminare?

INFER per modum Conclusionis. *Qui tinet modum effettivum, vel formalitatem ex natura rei, nemine cogitante actu pullulantem, habentemque existentiam formaliter ex natura rei distinctam, est in re ipsa tenere entitatem modalem.* Ratio ex dictis, quia haec nihilo differunt.

Punctum Difficultatis 2.

Solvuntur argumenta, quæ potius ostendunt, quod unio non sit Modalitas.

PRæter argumenta in Physicis allata, pono imprimis objectiones, mei in Theolog. Profess. P. Venceslai Darowski. Cum quo

OBJICITUR 1. Suppositatio & terminatio, quâ suppositatur natura humana in VERBO, non est aliqua entitas media, inter humanitatem & VERBUM; sed unio hypostatica, est ipsissima terminatio formalis seu suppositio: Ergo non est media entitas, inter humanitatem